

troer jeg at burde forelægge det høitærede Thing nogle Bemærkninger i Anledning af de almindelige Sætninger, som her idag ere blevne udtalte.

En agtet Landsþingsmand har med megen Styrke fordret en almindelig Revision af det hele Underviisningsvæsen, saaledes at der kunde blive en organisk Forbindelse mellem Almuekolevæsenet og hele den høiere Underviisning. Jeg er ganske enig med ham i, at der maa finde en organisk Forbindelse Sted mellem den høiere og lavere Underviisning, som kan ydes Borgerne i Almindelighed, og jeg troer navnlig, at der allerede ikke er virket saa Lidet derfor paa enkelte Steder; men man er hidtil gaaet ud fra, at den almindelige Dannelse, som skulde erhverves i større Omfang af Borgerne i de Skoler — i en vis Forstand høiere, — som skulle give denne Dannelse, ikke kunne sammenblandes med det, som man tidligere kaldte den lærde Underviisning, men at denne lærde Underviisning, som nu ikke længere hovedsageligen gives ved de philologiske eller blot classiske Fag, men er udstrakt efter Tidens paatrængende Fordringer, til mange flere Fag, maatte have sine egne Anstalter. De bedste Kræfter her i Landet have heuvent deres Opmærksomhed paa, hvorledes den saaledes udvidede høiere eller lærde Underviisning kunde ordnes, og, skal alt Dette nu igjen anses forladt, skal nu det bortkastes, hvad de bedste Mænd i Landet have udtænkt og for saa Nar siden sat i Gang, saa ville vi her see denne rastløse Higen fra Reform til Reform, hvor enkelte Mænd, som skaffe deres Anstuelser i denne enkelte Tid Gehør, sætte det nylig Skabte tilside, for at sætte noget Andet istedet, som nogle Nar efter af deres Eftersølgere atter vil blive afflasket, og vi komme ikke til Ro. Den nye Plan for det lærde Underviisningsvæsen er lagt ved Medvirking af de bedste Mænd fra Universitetet, af de bedste Skolemand, kort af de bedste Sagkyndige, — det er den, som næsten overalt eller dog for en stor Deel er bleven bragt i Udførelse, det er den, som — ganske sandt — fordrer langt større Anstalter og langt større Frequentis, som derfor ikke lader sig forene med den tidligere Ordning af det lærde Skolevæsen, som da for

allerførste Deel var philologisk, som da kun havde det halve Omfang, og som da og kunde gives paa langt flere Steder. Det er ikke af en vis Fornemhed, man har optaget disse Fag; jeg troer, at det er en meget ubesøjet Anke, at disse nye Anstalter skulde kaldes fornemme; tværtimod, de have optaget i sig en Virksomhed, som staaer den øvrige Dannelse, den almindelige Folkedannelse, langt nærmere end de gamle strengt affluttede lærde Skoler; thi hvad Forbindelse der var mellem disse gamle latinske Skoler og den almindelige reale Dannelse, det veed jeg ikke. Det er ganske sandt, at det kan være en uensigtsmæssig Anordning, at det maaskee er et uheldigt Forsøg, der er gjort paa at danne en enkelt høiere Realskole i Aarhus, men det er ogsaa kun gjort paa eet Sted, og det er ikke usandsynligt, at man maa gaae frem i en anden Retning. Men paa den anden Side synes det at fordres, idetmindste har min høitagede Formand, som jo netop er den Mand, der nu efter sin Embedsstillning har at beskæftige sig især med den høiere lærde Underviisning, antaget, at det i de større Byer er en Fordring, at der med de nærværende udvidede Skoler maa endnu forbindes en længere fortsat realistisk Underviisning, omtrent som i Hovedstadens Skolers Handelsklasser. Da vil det skee, som en anden Rigsdagmand fordrede, at der bliver et større Antal Disciple, og at man ikke faaer saa stort et Pengeløb, naar man udregner, hvad hver enkelt Discipel koster. Men, skal dette skee, skal denne Fordring fyldestgøres, som jeg synes er meget praktisk, som træder frem i disse umiddelbart foreliggende Forhold uafhængigt af enkelte Theorier, da bliver atter Bekostningen større; thi der skal flere Lærere til for at etablere saadanne Handelsklasser, da bliver atter Concentrationen, som jeg ikke kan kalde falsk i saa Henseende, uundgaaelig; da maa man samle Kræfterne, og da gives der os ikke Leilighed til det, der her er fordret, at vedligeholde de enkelte bestaaende lærde Skoler, hvor man troer at maatte savne dem. Jeg vil iøvrigt ikke have dette misforstaaet saaledes, som om jeg derved skulde have udtalt mig for hine enkelte bestemte lærde Skolers Nedlæggelse.

Naar der fremdeles af en anden høitaget